UCHWAŁA NR 4
ZGROMADZENIA IZBY ADWOKACKIEJ W WARSZAWIE
z dnia 21 KWIETNIA 2018 r.

Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie, realizując zadania wyznaczone Adwokaturze przez art. 1 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze i współdziałając w ochronie praw i wolności obywatelskich, apeluje do przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej o stworzenie adekwatnie finansowanego systemu pomocy prawnej z urzędu w zakresie dostępu do adwokata dla osób zatrzymanych.

Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie podkreśla wagę zapewnienia faktycznych gwarancji realizacji wypływającego z art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej prawa do obrony we wszystkich stadiach postępowania karnego, w tym również od chwili zatrzymania. Prawo to winno być gwarantowane wszystkim, także osobom, którym sytuacja majątkowa nie pozwala na bezzwłoczne zapewnienie sobie pomocy adwokata z wyboru.

Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie przypomina, że do zapewnienia realizacji tego prawa Rzeczpospolita Polska została zobowiązana w art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności, oraz w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wniosek w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania.

Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie przyłącza się do stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich, że rozwiązaniem jest zapewnienie każdej osobie zatrzymanej kontaktu z adwokatem od samego początku zatrzymania. Nie sposób bowiem nie zgodzić się z twierdzeniem, iż „*osoba zatrzymana przed wykonaniem z nią jakichkolwiek czynności (również rozpytań) powinna mieć zagwarantowaną możliwość osobistego kontaktu z prawnikiem, który wyjaśni jej sytuację, w której się znalazła, poinformuje w sposób zrozumiały o prawach, obowiązkach i możliwościach procesowych oraz skutkach składanych oświadczeń*".

Powyższa dyrektywa wprost wskazuje, że Państwa członkowskie zapewniają przyznanie pomocy prawnej z urzędu bez zbędnej zwłoki, najpóźniej przed przesłuchaniem przez policję, inny organ ścigania lub organ sądowy, jak również w bogatym orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, którą Polska związana jest od 1993 roku, interpretowany jest jako gwarantujący dostęp do obrońcy już od początku zatrzymania, niezależnie od tego, czy zatrzymany jest przesłuchiwany przez Policję. Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie zwraca uwagę, że Europejski Trybunał Praw Człowieka stawał już na stanowisku, że z uwagi na niewyznaczenie obrońcy jeszcze przed pierwszym przesłuchaniem doszło do naruszenia art. 6 ust. 3 lit. C Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – również w sprawach przeciwko Polsce (wyrok z 31.3.2009 r., skarga nr 20310/02) .

Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie stoi na stanowisku, że prawidłowa realizacja zobowiązań międzynarodowych powinna zmierzać do utworzenia adekwatnie finansowanego systemu pomocy prawnej z urzędu w zakresie dostępu do adwokata dla osób zatrzymanych. Konieczność wprowadzenia takiego standardu była zalecana już przez Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu podczas kontroli przeprowadzonej w Polsce w dniach 5-17 czerwca 2013 r. Państwa członkowskie Unii Europejskiej zostały już zobowiązane do podjęcia niezbędnych środków, aby zapewnić skuteczny system pomocy prawnej z urzędu o odpowiedniej jakości, w tym w zakresie finansowania.

Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie apeluje zatem do przedstawicieli władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej o realizację konstytucyjnych praw przysługujących obywatelom i stworzenie adekwatnie finansowanego systemu pomocy prawnej z urzędu w zakresie dostępu do adwokata dla osób zatrzymanych.